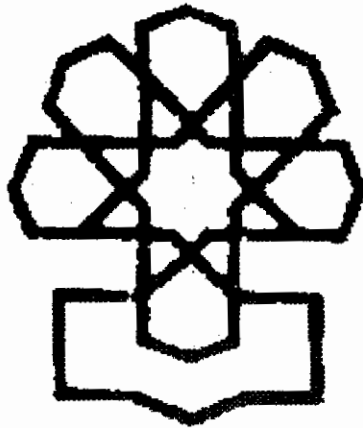

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

گزارش کارشناسی درباره لایحه :

جبران خسارات و پیشگیری عوارض ناشی از خشکسالی

برنامه بودجه و محاسبات

کمیسیون‌های ارجاعی

اقتصادی - کشاورزی، آب و منابع طبیعی

کد موضوعی: ۲۰۰

شماره مسلسل: ۶۰۸۶

معاونت پژوهشی

خرداد ۱۳۸۰

کار: دفتر مطالعات برنامه و بودجه پژوهشگاه مجلس شورای اسلامی
کتابخانه و واحد اسناد و اطلاع رسانی ماری

شماره: ۱۲۹۴۹

تاریخ: ۸۰ / ۴ / ۲۴

جبران خسارات و پیشگیری عوارض ناشی از خشکسالی

کدموضوعی: ۲۰۰

شماره مسلسل: ۶۰۸۶

● بیان مقاصد لایحه

به منظور جبران خسارات و پیشگیری از عوارض خشکسالی، دولت محترم در این لایحه، تخصیص مبلغ ۲۵۰۰ میلیارد ریال را پیشنهاد داده است. محل تأمین اعتبار مذکور به ترتیب زیر است:

۱- ۲/۵ درصد اعتبارات عمرانی ملی سال ۱۳۸۰، معادل ۵۲۴/۳ میلیارد ریال.

۲- ۵ در هزار درآمدهای عملیات جاری شرکت‌های دولتی غیرزیان‌ده، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، معادل ۸۲۰ میلیارد ریال.

۳- از محل منابع پرداخت نشده بند ۴ و ۵ قانون اصلاح قانون برنامه سوم توسعه و قانون بودجه ۱۳۷۹، معادل ۱۱۵۵/۷ میلیارد ریال.

۱۴۰۰ میلیارد ریال از مبلغ فوق، به صورت وجوه اداره شده در اختیار بانک کشاورزی قرار می‌گیرد تا ضمن با تلفیق منابع داخلی بانک به صورت تسهیلات در پروژه‌های پیشگیری در کلیه مناطق کشور و سرمایه در گردش به خسارت دیدگان پرداخت شود. همچنین مبلغ ۱۱۰۰ میلیارد ریال برای اجرای عملیات پیشگیری، جبران خسارت و افزایش سرمایه صندوق بیمه محصولات کشاورزی توزیع و پرداخت می‌شود.

● ارزیابی مقاصد لایحه و آثار جنبی ناشی از اجرای آن

با توجه به وضعیت بحرانی مناطق خسارت دیده از خشکسالی، این مناطق نیازمند کمک‌های دولتی و اعطای تسهیلات به این مناطق ضروری است. اما نحوه تأمین منابع و چگونگی تخصیص منابع لایحه پیشنهادی نیاز به بررسی دقیق‌تر دارد.

در سال‌های گذشته - غیر از سال ۱۳۷۹ - همواره در صورت عدم تحقق درآمدهای پیش‌بینی شده قانون بودجه، تخصیص اعتبارات عمرانی بیش‌ترین لطمه را خورده و همین امر سبب بروز مشکلات بسیار از جمله افزایش طول زمان اجرای طرح‌های عمرانی و چند برابر شدن هزینه اجرا شده است. بنابراین کاهش اعتبارات عمرانی ملی مطلوب نیست. همچنین اگر ۵۰۰ هزار از درآمد عملیاتی برخی از شرکت‌های دولتی که دارای سود مثبت هستند، کسر کنیم دچار زیان خواهند شد. مثلاً سود برآوردی شرکت پشتیبانی امور دام کشور در حدود ۱۵ میلیارد ریال است که اگر از درآمد عملیاتی این شرکت ۵۰۰ هزار کسر گردد مواجهه با زیان خواهد شد؛ یا شرکت سهامی سازمان آب منطقه‌ای تهران فقط ۱۸ میلیون ریال سود عملیاتی برآوردی دارد و در صورت کسر ۵۰۰ هزار از درآمد عملیاتی، این شرکت نیز با زیان مواجه خواهد شد. بیش‌تر این شرکت‌ها مواجه با مشکلاتی از جمله کمبود نقدینگی هستند که کسر در صدی از درآمدهای آن‌ها مشکلات شان را افزون‌تر خواهد کرد.

در تبصره ۱ لایحه پیشنهادی، مبلغ ۱۴۰۰ میلیارد ریال (از ۲۵۰۰ میلیارد ریال) به صورت وجوه اداره شده در اختیار بانک کشاورزی قرار می‌گیرد تا ضمن تلفیق آن با منابع داخلی خود (حداقل ۱/۵ برابر یعنی حداقل ۳۵۰۰ میلیارد ریال) به صورت تسهیلات به منظور سرمایه‌گذاری در پروژه‌های پیشگیری در کلیه مناطق کشور و سرمایه در گردش به خسارت دیدگان پرداخت شود. توجه به این نکته لازم است که پرداخت تسهیلات فقط برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌های پیشگیری مربوط به آینده است و خسارت دیدگان امسال از آن منتفع نخواهند گردید.

● پیشنهادها و راهکارهای جدید

۱- در هر دو تبصره پیشنهادی دولت بحث پیشگیری و جبران خسارت وجود دارد و پیش‌بینی گردیده است که اعتباراتی برای انجام آن اختصاص یابد. پیشنهاد می‌گردد که اعتبارات این دو بخش از هم جدا گردیده و به طور مجزا در مورد آن تصمیم‌گیری شود و آیین‌نامه‌های جداگانه‌ای برای هر یک نوشته شود.

۲- همان گونه که گفته شد کاهش اعتبارات عمرانی ملی مطلوب نیست. در قانون جبران خسارات و پیشگیری عوارض ناشی از خشکسالی (مصوب ۱۳۷۹/۲/۲۰) یکی از منابع

تأمین مالی، سه در هزار مجموع درآمد عمومی و اختصاصی بودجه بوده، یعنی در تصویب قانون بیان شده فقط از بودجه عمرانی کاسته نشده و بودجه جاری نیز مشمول این کاهش گردیده است. با توجه به این نکته، مجلس محترم می‌تواند بخشی از بودجه جاری را نیز برای مقابله با خسارات ناشی از خشکسالی اختصاص دهد.

۳- بیشترین اعتبارات لایحه برای پرداخت تسهیلات مربوط به سرمایه گذاری در پروژه‌های پیشگیری در تمام مناطق کشور پیش بینی شده است. با توجه به این که پیشگیری مربوط به آینده است و اعتبار تبصره ۲ ناکافی است. با توجه به حجم وسیع خسارات در برخی از مناطق، جهت‌گیری اعتبارات باید به سوی این مناطق - نه کل مناطق کشور - و رفع وضعیت بحرانی فعلی باشد.

۴- پیشنهاد می‌گردد برای جلوگیری از افزایش تعداد شرکت‌های دولتی زیان ده، در پیش بینی منابع لازم به این نکته توجه شود که درآمد عملیاتی شرکت‌هایی در نظر گرفته شود که در صورت کسر ۵ در هزار دچار زیان نمی‌گردند. علاوه بر این بخشی از منابع سرمایه گذاری شرکت‌های غیر زیان ده نیز می‌تواند به اعتبارات در نظر گرفته شده برای اجرای این قانون اختصاص یابد.

۵- پیشنهاد می‌گردد در تهیه آیین نامه اجرایی تخصیص اعتبارات مذکور، وزارت جهاد کشاورزی و بانک کشاورزی نیز حضور داشته باشند تا با توجه به تخصیص آن‌ها در موضوع‌های مورد بحث و مشارکت آنان در توزیع منابع، دولت با مشکلات اجرایی کم‌تر روبه‌رو گردد.